

สรุปประเด็นสำคัญของข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม และคำชี้แจงในการประชาพิจารณ์ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)

22 ธันวาคม 2549 ณ ตึกมหิตลathiเบศร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเด็นเกี่ยวกับสาระ

ประเด็นข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม	คำชี้แจง
<p>1. การเปิดให้คนญี่ปุ่นมารับบริการรักษาพยาบาลในไทยภายใต้ JTEPA จะทำให้ชาวญี่ปุ่นทะลักเข้ามารับการักษาพยาบาลในไทยส่งผลให้แพทย์ย้ายจากโรงพยาบาลภาครัฐไปยังโรงพยาบาลเอกชนมากขึ้น เป็นการแย่งแพทย์จากคนไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ประเด็นเรื่องบริการรักษาพยาบาลเป็นข้อผูกพันของญี่ปุ่นไม่ใช่ข้อผูกพันของไทย และเป็นเพียงการยืนยันสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ชาวญี่ปุ่นที่มารับการรักษาพยาบาลในไทยสามารถเบิกค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลจากกองทุนประกันสุขภาพของญี่ปุ่นได้ตามกฎหมายญี่ปุ่น ซึ่งคณะผู้วิจัย TDRi ก็ไม่พบว่าข้อตกลงเป็นปัญหา เนื่องจากจะมีหรือไม่มี JTEPA ก็มีชาวญี่ปุ่นมารับการักษาพยาบาลในไทยอยู่แล้ว ดังนั้น JTEPA จึงไม่เกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดแคลนบุคลากรแพทย์ของไทย ซึ่งเป็นปัญหาโครงสร้าง
<p>2. การลดภาษีขยะใน JTEPA จะส่งผลให้ญี่ปุ่นส่งขยะของเสียหรือกากอุตสาหกรรมที่มีอันตรายเข้ามาทิ้งในไทยมากขึ้น ทำให้ไทยกลายเป็นแหล่งทิ้งขยะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัจจุบัน ไทยเก็บภาษีสินค้าประเภทของเสียและกากในพิกัดที่อาจเข้าข่ายว่ามีวัตถุอันตรายหรือสารพิษเจือปนอยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว (ร้อยละ 1-5) และมีการนำเข้าน้อยมาก การลดภาษีจึงไม่น่าจะส่งผลอย่างสำคัญให้มีการนำเข้ามาเพิ่มขึ้น ● JTEPA ยืนยันสิทธิของไทยที่จะบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535 รวมทั้งพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal) เพื่อรักษามาตรฐานสิ่งแวดล้อมของไทย ดังนั้น ไม่ว่าอัตราภาษีจะเป็นเท่าใด หากสินค้า (ของเสีย วัตถุอันตรายหรือสารพิษ) ละเมิดมาตรการสิ่งแวดล้อมของไทย ก็นำเข้าไม่ได้ หากไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ● JTEPA ยังให้สิทธิไทยใช้ข้อยกเว้นตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าและภาษีศุลกากร (GATT) ที่จะมีการที่ขัดพันธกรณีของ JTEPA (เช่น ขึ้นภาษี หรือจำกัด/ห้ามนำเข้า) เพื่อคุ้มครองสุขภาพของคน สัตว์และพืช และเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ(โดยใช้ควบคุม)

ประเด็นข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม	คำชี้แจง
	ไปกับข้อห้ามด้านการผลิตหรือการบริโภคภายในประเทศ) อีกด้วย
3. JTEPA จะเปิดโอกาสให้นักวิจัยญี่ปุ่นแอบแสวงประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพของไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายใต้ JTEPA จะเป็นไปตามกฎหมายของไทย ● สำหรับเรื่องการคุ้มครองพันธุ์พืช เนื่องจากไทยกับญี่ปุ่นมีระบบการคุ้มครองที่แตกต่างกัน จึงกำหนดไว้เป็นหลักการเท่านั้นว่า ทั้งสองฝ่ายตกลงว่าจะทำให้แน่ใจได้ว่าสิทธิที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์พืชใหม่จะได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ โดยคำนึงถึงมาตรฐานระหว่างประเทศ แต่ไม่ได้บังคับให้ต้องให้การคุ้มครองเป็นพิเศษเกินกว่ากฎหมายภายในหรือต้องเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์พืช ซึ่งในส่วนของกฎหมายไทย กฎหมายไทยไม่ได้ให้การคุ้มครองจุลชีพที่มีตามธรรมชาติ แต่จะให้เฉพาะสิ่งประดิษฐ์ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง
4. ความตกลงมีผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมืองในรัฐบาลชุดก่อน	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการแสดงความสงสัยเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนตลอดช่วงการเจรจา แต่ไม่เคยมีใครระบุแม้แต่หัวข้อเรื่องว่าเรื่องใดน่าจะทับซ้อน ซึ่งคณะเจรจาร่วมจะตรวจสอบทันที
5. การส่งออกสินค้าเกษตรประมงแปรรูป ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ภาษี แต่อยู่ที่มาตรการที่ไม่ใช่ภาษี โดยเฉพาะมาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช	<ul style="list-style-type: none"> ● ในเรื่องสินค้าเกษตร ไทยได้ประโยชน์ไม่มีเสียประโยชน์ คณะเจรจาตระหนักดีว่า ปัญหาการส่งออกสินค้าเกษตรไปญี่ปุ่นไม่ใช่ปัญหาภาษี ดังนั้น ภายใต้ JTEPA จึงมีบทความร่วมมือด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชที่ญี่ปุ่นทำกับไทยเป็นประเทศแรกในบรรดาประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรสำคัญๆ ในกรณีเกิดอุปสรรคปัญหา จะมีคณะทำงานสองฝ่ายที่จะหารือแก้ไข ซึ่งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมได้ด้วย รวมทั้งจะมีความร่วมมือเพื่อพัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารของไทย ซึ่งหากมาตรฐานดีขึ้น ก็จะทำให้คุณภาพของผลผลิตไทยดีขึ้นในภาพรวม
6. ทำไมจึงยอมถอนข้าวออกจากการเจรจา เพราะเป็นการตกลงระหว่างผู้นำสองคน	<ul style="list-style-type: none"> ● ญี่ปุ่นไม่ได้ห้ามการส่งข้าวไทยไปญี่ปุ่น และปัจจุบันไทยก็ส่งข้าวไปขายญี่ปุ่นได้อยู่แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ในอุตสาหกรรม ส่วนการนำเข้าข้าวเพื่อบริโภคมีจำกัด เพราะญี่ปุ่นบริโภคข้าวเมล็ดสั้น เหนียว แต่ข้าวไทยเมล็ดยาว ร่วน ดังนั้น โดยที่ข้าวเป็นประเด็นการเมืองที่ญี่ปุ่นไม่มีทางยอมเปิดให้และทำให้การเจรจาชะงักงัน จึงไม่ควรยื่นกรานเพื่อข้าวตัวเดียวจนทำ

ประเด็นข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม	คำชี้แจง
	ให้สินค้าอีกหลายรายการต้องหมดโอกาสได้ประโยชน์ ทั้งนี้ ฝ่ายไทยเองก็ได้ใช้เรื่องที่ญี่ปุ่นไม่ยอมเจรจาเข้ามาปกป้องสินค้าละเอียดอ่อนที่ไทยยังไม่พร้อมลดภาษีเช่นกัน เช่น รถยนต์สำเร็จรูปขนาด 3,000 ซีซีลงมา และข้าวเป็นเรื่องที่จะนำมาทบทวนกันสิบปีหลังความตกลงมีผล
7. ทำไมบริการธนาคารจึงไม่รวมอยู่ในข้อผูกพันที่ไทยเปิดให้ญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> ● จากการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง และสมาคมธนาคารไทย เห็นว่า บริการธนาคารของไทยยังไม่พร้อมต่อการเปิดเสรี และต้องการเวลาปรับตัว ในขั้นนี้จึงยังไม่เปิดเพิ่ม และตกลงเป็นเรื่องที่จะมีการทบทวนในอนาคต
8. อุตสาหกรรมเหล็ก ยานยนต์ และชิ้นส่วนยานยนต์จะได้รับผลกระทบ	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะเจรจาปรึกษาหารือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องของตลอดการเจรจา โดยเฉพาะภาคเอกชนที่เป็นไทยแท้ จึงเชื่อว่าระยะเวลาสำหรับการปรับตัวต่อการลดภาษีมีเพียงพอ อนึ่ง กระทรวงพาณิชย์ได้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการปรับตัวของกลุ่มอุตสาหกรรมที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีขึ้นด้วย
9. เมื่อ JTEPA มีผล หากไทยให้ประโยชน์เรื่องลงทุนแก่ประเทศอื่นมากกว่าที่ญี่ปุ่น จะต้องให้ญี่ปุ่นด้วย	<ul style="list-style-type: none"> ● สิ่งที่ไทยตกลงกับญี่ปุ่นคือ หากฝ่ายใดไปให้ประโยชน์แก่ประเทศที่สามมากกว่าที่ให้แก่กัน หากอีกฝ่ายขอบ้าง พันธกรณีคือต้องพิจารณาคำขอ ไม่จำเป็นต้องให้
10. การเปิดเสรีให้คนเข้าไปทำงานในประเทศ กฎเกณฑ์ที่ไทยกำหนดให้คนญี่ปุ่นอ่อนกว่าที่ญี่ปุ่นให้แก่คนไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● ตามความตกลงฯ ในภาพรวม ทั้งสองฝ่ายยอมรับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีของอีกฝ่ายให้ทำงานในสาขาที่เปิดให้แก่กัน แต่มีสาขาที่ญี่ปุ่นยอมรับคนไทยที่ต่ำกว่าปริญญาตรีแล้วคือ พ่อครัวแม่ครัว และกำหนดกรอบที่จะเจรจารับเพิ่มอีกในสาขาอื่น ๆ โดยมีกรอบเวลาเจรจาแน่ชัดสำหรับพนักงานทำงานในสปา

ประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการ

ประเด็นข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม	คำชี้แจง
<p>1. การทำประชาพิจารณ์เป็นเพียงพิธีกรรม ไม่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการทำประชาพิจารณ์ และแม้ให้ความเห็นไป ก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของร่างความตกลงฯ ได้</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อ 19 ธ.ค.มีมติรับทราบข้อเท็จจริงว่า การเจรจา JTEPA เสร็จสิ้นแล้ว ไม่ได้มีการอภิปราย และรัฐบาลต้องการสร้างความโปร่งใส จึงสนับสนุนเห็นชอบที่จุฬาฯ จะจัดประชาพิจารณ์ใน 22 ธ.ค. และให้รายงานข้อคิดเห็นที่ได้ให้คณะรัฐมนตรีทราบต่อไป ทั้งนี้ การจัดประชาพิจารณ์ครั้งนี้ ไม่ได้อ้างอิงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ● การทำประชาพิจารณ์ มีประโยชน์ เพราะในหลักการ ตราบใดที่ยังไม่ลงนาม ไม่มีอะไรที่ตกลงกันทั้งคืน ซึ่งหากรัฐบาลเห็นควรให้แก้ไข ก็สามารถทำได้ ผลการเจรจาที่ได้ี้มีความสมดุลอยู่แล้ว หากไทยขอแก้ ก็ต้องตระหนักว่า ฝ่ายญี่ปุ่นจะขอแก้ในเรื่องที่ไทยไม่ได้ยอมให้เช่นกัน ซึ่งการเจรจาใหม่ใช้เวลานาน ซึ่งจะต้องมีผู้ตอบคำถามให้แก่คนส่วนใหญ่ที่จะได้ประโยชน์จาก JTEPA แต่กลับยังไม่ได้ประโยชน์เพราะต้องรอต่อไป ทั้งนี้ JTEPA มีบทและกลไกสำหรับการทบทวนในสิ่งที่เห็นควรปรับแก้ต่อไปได้ และยังมีเอกสารการเมืองที่จะมีการออกในโอกาสการลงนาม ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่เราจะใช้แก้ไขข้อกังวลต่างๆ ได้
<p>2. การนำ JTEPA เข้าสู่สนธิสัญญาแห่งชาติจะใช้มาตราใดของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พ.ศ.2549 เพราะไม่มีกฎหมายรองรับ นอกเหนือจากประเด็นว่ารัฐบาลและ สนช.ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งและจะต้องกราบบังคมทูลเสนอพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยหรือไม่</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ในการหารือของคณะรัฐมนตรีเมื่อ 19 ธ.ค. ผู้นำรัฐบาลจะหารือกับกับประธาน สนช. เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเสนอเรื่องให้ สนช.
<p>3. การมีการเปิดเผยร่างความตกลงต่อสาธารณะ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● คณะเจรจาได้ดำเนินการทุกอย่างเพื่อเผยแพร่ข้อมูลภายในกรอบของกฎหมายปัจจุบัน โดยเฉพาะ พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2540 รวมทั้งได้ถ่ายทอดสาระของร่างความตกลงเป็นภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจเผยแพร่ให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ ตลอดจนจัดทำรายการเผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์กว่า 100 ตอน ● คณะเจรจาได้จ้างให้ TDRI ทำการศึกษาวิเคราะห์ร่างความตกลงทั้งฉบับอย่างละเอียด ซึ่ง

ประเด็นข้อห่วงกังวล/ข้อวิพากษ์วิจารณ์/ข้อซักถาม	คำชี้แจง
	<p>ได้มีการนำเสนอรายงานแล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเปิดเผยร่างฯ จำเป็นต้องคำนึงถึงมารยาทการเจรจากับญี่ปุ่น ซึ่งไม่เปิดเผยร่างแม้แต่กับรัฐสภาของตนจนกว่าจะมีการลงนาม และหากมีการรั่วไหลไปถึงมือผู้ที่กำลังเจรจา ความตกลงแบบเดียวกันกับญี่ปุ่น ซึ่งเป็นคู่แข่งของไทย ก็ย่อมจะมีผลลดความได้เปรียบของไทย
<p>4. รัฐบาลชุดที่แล้วเจรจา FTA กับหลายประเทศพร้อมๆ กัน ขณะนี้เป็นโอกาสที่รัฐบาลชุดใหม่จะทบทวนภาพรวมและกำหนดยุทธศาสตร์การเจรจารวมทั้งมาตรการในการปรับตัว</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ได้หารือและมีมติแนวทางชัดเจนแล้ว โดยเห็นว่า เมื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้ ควรมีการพิจารณาอย่างจริงจังเฉพาะ JTEPA เพราะเจรจาจบแล้ว ผลการศึกษาเห็นว่า มีประโยชน์ ภาคธุรกิจและเกษตรสนับสนุน ● กระทรวงพาณิชย์กำลังจะจัดตั้งกองทุนสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือต้องปรับตัวจากการเปิดเสรีในทุกกรอบ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของการร่างระเบียบ คาดว่าจะแล้วเสร็จในไตรมาสแรกของปี 2550
<p>5. รัฐบาลควรเจรจาเปิดเสรีในกรอบอาเซียน-ญี่ปุ่นมากกว่าในกรอบทวิภาคี</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้นำอาเซียนและญี่ปุ่นได้ตกลงกรอบสำหรับการเจรจา FTA อาเซียน-ญี่ปุ่นไว้ว่า ญี่ปุ่นจะเจรจาทวิภาคีกับประเทศสมาชิกอาเซียนรายประเทศก่อน แล้วจึงนำเอาข้อผูกพันรายประเทศมาเป็นภาคผนวกของความตกลงระหว่างอาเซียนกับญี่ปุ่นต่อไป ● การเจรจาในกรอบอาเซียน-ญี่ปุ่นประสบปัญหาในทางปฏิบัติ เพราะอาเซียนจะต้องเจรจาดตกลงทำที่กันก่อนที่จะไปเจรจาเป็นทำที่ร่วมกับฝ่ายญี่ปุ่น ซึ่งทำให้ทำที่และข้อตกลงที่ได้อ่อนกว่าข้อตกลงระดับทวิภาคี

สำนักงานเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น

กระทรวงการต่างประเทศ

28 ธันวาคม 2549